

A SUSOGÓ TÁJ

GERALD
DURRELL

EURÓPA KÖNYVKIADÓ
BUDAPEST, 2026

www.alexandra.hu • www.moobius.hu
www.europakiado.hu

Lovagoltunk egyre tovább, az ösvény mind meredekebb és meredekebb lett. Déltájban leszálltunk a nyeregből egy kis csobogó patak mellett, levetettük izzadságtól átfeketedett ingeinket, megfürödtünk, és elköltöttük nyers fokhagymából, kenyérből és borból álló szerény ebédünket. Finnyás ember fülének undorítóan hangozhat ez, de aki éhes, annak nincs is ennél jobb íz kombináció. Pihentünk egy órányit, hogy verejtékcsíkos lovaink is megszáradhassanak, azután lovagoltunk tovább egész délután. Végül, amikor már hosszabbodtak az árnyékok, és a fejünk fölötti fakoronák résein át meg-megpillanthattuk az aranyló napnyugta csillanását, az ösvény hirtelen vízszintesbe váltott, és széles erdei tisztáshoz értünk. Az előttünk járó vadászok már le is nyergeltek itt, egyikük rózsát szedett, és tüzet rakott. Elgémberedett tagokkal leszálltunk, lenyergeltünk, s a nyeret és a birkabőr nyeregtakarót, a *recadó*-t háttámaszként használva pihentünk vagy tíz percet a tűz körül, miközben a vadászok előhúzkodták a zsákokból és fanyársakon sütogetni kezdték a visszaszítónak tetsző cubákokat.

Amint a szibbadásom kissé alábbhagyott, úgy döntöttem, sétálok egyet a táborhoz közeli erdőrészben. A vadászok érdes hangja nemsokára elveszett a lombok közt, ahogy egyre beljebb hatoltam a napnyugta által megvilágított, kusza aljnövényzetben. Fejem fölött kolibrik cikáztak és surrogtak, ittak egy utolsó kortyot valamelyik virág kelyhéből lefekvés előtt, s egy kis tukáncsapat fától fáig röppent, csaholva, mint a kölyökkutyák, vagy félrebiccentett fejjel bámulva

rám, miközben úgy ziháltak, mint megannyi ócska pumpa. De engem nem is annyira a madarak érdekeltek most, mint inkább az a rengetegféle gomba, amit magam körül láttam valami elképesztő változatosságban, földön, kidőlt fatörzseken és magukon a fákon. A legkülönfélébb színűek voltak, borvöröstől a feketéig, sárgától a szürkéig, és mindenféle formákban és alakokban előfordultak. Negyedórán át járhattam az erdőt, egyholdnyit ha végigbóklásztam belőle, mégis huszonöt különböző gombafajtával töltöttem meg a kalapomat. Voltak köztük bíborpirosak, formára mint karcsú szárú, metszett velencei üveg poharak; voltak lyukacsosak, mint sárgásfehér, áttört elefántcsont asztalkák; voltak nagyobbak, mint sima kátrány- vagy lávagöbök, feketén és keményen terpeszkedtek a korhadó törzseken; másokat mintha kifényesített csokoládéból faragtak volna, és úgy csavarodtak erre-arra, mint miniatűr szarvasagancsok. Voltak, amelyek sorban álltak, mint piros, sárga vagy barna gombok a kidőlt fák ingmellén; mások ócska sárga szivacsként lógtak a gallyakról, vészjósló sárga folyadékot csöpögtetve magukból. A *Macbeth* boszorkányainak vidéke volt ez, és én minden pillanatban arra számítottam, hogy egy ráncos képű vénaszonyra esik a tekintetem, amint kuporogva gyűjtögeti kosarába ezt a sok, igen mérgezőnek tűnő gombafajtát.

Hamarosan annyira besötétedett, hogy alig láttam a fák között; visszamentem a táborba, sorba raktam és megvizsgáltam a gyűjteményemet a tűz fényénél. A szörnyű cubákok mostanára ínycsiklandóan sercegő marhasültté pirultak,

késeinkkel le-lenyestünk egy falatot, beletunkoltuk Helmuth szószába (amiből előrelátóan hozott egy üveggel), s a szánkba dugtuk a mennyei eredményt. Egy-egy böffentés zavarta csak meg a méla csendet. Körbejárt a bor, s végül étellel-itallal eltelvén, nekidóltünk kényelmes nyeregágyunknak, és hallgattuk a húrjaiba belekapó Lunát. Felvettem a poncsómat, ezt a felbecsülhetetlen, takarószerű ruhadarabot, amelynek lyuk van a közepén, jó szorosan beleburkolóztam – egyik kezemet azért szabadon hagyva, hogy meg tudjam markolni a körbeadott borosüveget –, birkabőr *recadó*-mat pihe-puha párnává csavartam, és hanyatt dőlve hallgattam az andalító énekeket, miközben a hófehér hold lassan a fejünk fölé kúszott a faágak fekete csipkehátterén. Egyszer csak minden átmenet nélkül mély álomba merültem.

Hanyatt fekvé ébredtem: az ég most arannyal érezett halványkék volt. Oldalamra fordulva láttam, hogy a vadászok már fenn vannak, lobog a tűz, sülnék az újabb hússzeletek. Helmuth a máglya mellett guggolt egy hatalmas bögre gőzölgő kávéval, és rám vigyorgott.

– Bezzeg Luna – bökött feléje a kávéval – még most is horkol, mint valami disznó!

Luna a közelemben hevert, semmije se látszott ki a poncsóból. Kidugtam egyik lábamat a magam poncsója alól, és jó nagyot rúgtam abba a részbe, amelyet Luna hátsó felének véltem. Az is volt: szívtelen cselekedetemet hangos ordítás fogadta. Ez kuncogásba, majd szinte azonnal dalba váltott, amint Luna feje előbújt a poncsó lyukán, mint valami éneklő

teknősbékáé a páncélja alól. A kávétól és marhasülttől átmelegítve hamarosan már nyeregben voltunk, és belovagoltunk a harmattól nyirkos, illatozó erdőbe, amelyben egymást szolongatták a madarak.

Miközben haladtunk előre, a vámpírdenevérek kötötték le gondolataimat. Tudtam, hogy az alatt az egy-két nap alatt, amit a hegyekben tölthetünk, igazán látványos vadakat nem sikerül befognom, de azzal is tisztában voltam, hogy ahová megyünk, csak úgy nyüzsögnek ezek a denevérek. Valaha kávéültetvényt akartak létesíteni ott, de a vámpírdenevérek miatt lovakat nem tarthattak, úgyhogy a terv kudarchba fült. Szerettem volna, hogy úgy mondjam, a tanyájukon találkozni a vámpírokkal, s ha lehetséges, hazavinni egypárat Európába, csirkevérrel, vagy akár a magaméval, netán önként jelentkezőkével táplálva őket útközben, ha muszáj. Európai állatkertnek még sosem sikerült szert tenni rájuk, bár az Egyesült Államokban gondoztak néhányat. Mindenesetre bíztam benne, hogy nem untak még rá az elhagyatott kávéfarmra, s nem költöztek el dúsabb vadászmezőkre.

Végül megérkeztünk úti célunkhoz, egy kidőlt-bedőlt, egyszobás kunyhóhoz, egyik oldalán keskeny kis fedett verandával. Magamban fél évet adtam neki, hogy csendben szétporladjon és beleveessen az erdő anyagába; épp idejében jöttünk. A vadászok, Helmuth és Luna azonban úgy kezelték ezt a viskót, mint valami luxusszállót, sietve bevonszolták a nyergeiket, és máris azon vitakoztak, ki melyik szüette sarokban aludjon. Magam a veranda mellett döntöttem, nem-

csak azért, mert egy jottányival talán higiénikusabb volt, hanem mert szemmel akartam tartani kikötött lovainkat, ugyanis meg voltam róla győződve, hogy a vámpírok első támadásukat ezek ellen indítják.

Néhány falat után gyalog nekivágtunk az erdőnek, de, noha számos tapír-, jaguár- és egyéb nyomot láttunk, maguk a vadak rejtve maradtak előttünk. Én azért félrehengerítettem minden egyes korhadt fatörzset, ami csak az utamba került, és sikerült is fognom két csinos, kicsi varangyot, egy levelibékát és egy korallkígyó-csecsemőt, mely utóbbtól furcsamód mindenki iszonyodott. Amint hazamentünk vacsorázni, gondosan vászonzacskókba raktam őket, amelyeket e célból hoztam magammal. Vacsora végeztével ültünk a kihunyó parazsak körül, és Luna dalolt nekünk. Majd a többiek visszavonultak a kunyhóba, körültekintően bezártak ajtót-ablakot, nehogy az ártalmas éjszakai levegő behatoljon és végezzen velük (noha egy napja még derűsen aludtak a szabadban), én pedig megágyaztam magamnak a verandán, felpolcolva a fejemet, hogy láthassam a hat mééterre kikötött, holdfényben fürdő lovakat. Kényelmesen elvackolódtam, rágyújtottam egy cigarettára, és meresztettem a szememet, mikor tűnik fel az első denevér a lovak körül. Két óráig ücsörögtem így, aztán rajtaütésszerűen elaludtam.

Hajnalban riadtam fel, elátkoztam magamat, és lementem megvizsgálni a lovakat. Mérheterlen felháborodásomra kiderült, hogy kettőt is megtámadtak közülük a vámpírok, míg én alig hat mééterre hortyogtam tőlük. Ugyanazon

a helyen martak bele mindkettőbe, a nyakukon, körülbelül egytenyérnnyire a marjuktól. A harapások két egyenes vágásból álltak, mindegyik másfél centi hosszú és egészen sekély. A hatásuk azonban iszonytató volt, mert a vér (mint a vámpírharpásoknál általában) nem alvadt meg azután sem, hogy a denevérek belefetyelték undorító étüket és elröpültek, a vámpírdenevér nyála ugyanis alvadésgátló anyagot tartalmaz. Úgyhogy amikor a puffadt hasú denevér lekapcsolta magát a lóról, a seb tovább vérzett, s a lovak nyakát összecsomósodott, vastag vércsíkok borították, amelyek egyáltalán nem voltak arányosak a sebek méretével. Azt is észrevettem, hogy a harapások nemcsak ugyanazon a helyen, hanem ugyanazon az oldalán is vannak mindkét lónak: a jobb oldalukon. Bal felől egyetlen harapáskísérlet sem látszott sehol. Az állatokra semmilyen hatást nem tettek a történetek, és meglepődve fogadták részletes vizsgálódásomat.

Reggeli után, mivel meg voltam győződve róla, hogy a vámpírok a közelben ólálkodnak, vadászcsapatot szerveztem. Széthúzódtunk, és vagy háromszáz méter sugarú körben átfésültük az erdőt a kunyhó körül, odvas fákat, kis üregeket keresve, ahová a denevér elbújhat. Ebédidőig semmilyen eredményt nem tudtunk felmutatni, csupán vagy háromszáznegyven különböző méretű és korú fekete kullancsot, amelyek kivétel nélkül Luna és Helmuth szagát találták a leggyusztusosabbnak, ezért mind őbeléjük csimpszkodott. Lerohantak a közeli patakhhoz, levetkőztek, lemosták magukról a makacsabb kullancsokat, aztán a ruhájuk redőiből

szedeggették ki a maradékot, anyaszült meztelenül ücsörögve a sziklákön, akár két céltudatos pávián.

– Fura jószág a kullancs – mondtam kedélyesen, amikor utánuk ballagtam jelteni, hogy kész az ebéd –, egészen nagy eszű élősd. Közismert természettudományos tény, hogy mindig a legkellemetlenebb emberekre akaszkodik... a részegesekre, a félkegyelműekre meg az erkölcsi nullákra.

Luna és Helmuth komor pillantást vetett rám.

– Akarja – kérdezte kíváncsian Helmuth –, hogy Luna és én beledobjuk abba a zuhatagba?

– De hát mégiscsak furcsa, nem? Egyik vadászba se csípett kullancs, pedig azt gondolná az ember, ők a legjobb kullancscsalik. *Belém* se csípett egy se. Csak magukba, vagy háromszáznegyven. Ismerik azt a közmondást az élősdiekről?

– Melyiket? – kérdezte gyanakodva Helmuth.

– Megtalálja zsák a foltját, ecetes kanta dugóját – feleltem, azzal iszkoltam is vissza a táborba, mielőtt fel tudták volna rántani a cipőjüket.

A nap olyan forrón sütött a tisztásra, hogy ebéd után mindenki leheveredett a verandán sziesztázni. A többiek úgy hortyogtak, mint egy konda disznó, de én nem hunytam le a szememet. A fejem még mindig a vámpírokkal volt tele. Bosszantott, hogy nem találtuk meg a rejtekhelyüket, holott itt kell lennie a közelben. Persze, ha csupán egy-két példány lakik errefelé, akkor nagyjából háromszor olyan nehéz vállalkozás felderíteni a búvóhelyüket, mint az a közismert marhaság, a tűkeresgélés a szénakazalban. Épp

amikor a többiek nagy horkantgatásokkal és nyögésekkel fel-tápázkodtak, hasított belém egy ötlet. Talpra ugrottam, és besiettem a kunyhóba. Igen: a szobának *plafonja* van, tehát akkor a kunyhónak meg padlása lesz. Kirohantam, és valóban, meg is pillantottam a padlásra vezető négyszögletű nyílást. Most már biztosra vettem, hogy egy rahedli vámpírdenevért fogok ott találni, türelmetlenül toporogtam hát, míg a vadászok faágakból létrát hevenyésztek és a lyukhoz támasztották. Feliramodtam rajta, egyik kezemben egy zsákkal, amibe majd a foglyaimat gyömöszölöm, másikkban egy vászondarabbal, hogy befogás közben meg ne találjanak harapni. Utánam hágott Helmuth is az egyik ócska ingemmel, hogy a nyílást elfedje vele. Fogaim közt egy elemlámpával mohón bemásztam a padlásra. Első felfedezésem az volt, hogy ha nem terpeszkedem szét a deszkákon, mint a gyalogbéka, leszakad alattam az egész, annyira elkorhadt az anyaguk. Hason csúszva, mint valami rézbőrű indián, nekiláttam felderíteni a padlást.

Az élet első jele egy hosszú, vékony fakúszó kígyó volt, amely elsurrant mellettem a Helmuth által védelt nyílás felé. Amikor ezt közöltem vele, és egyben megkértem, hogy kapja el, ha lehetséges, óhajomat a legbarátságosabban szavakkal fogadta: egy sor cifra osztrák káromkodással. Szerencséjére a kígyó talált valami rést a plafonban, eltűnt benne, és sosem láttuk viszont. Konokul másztam tovább, és sikerült is felzavarnom három kicsi skorpiót, amelyek azonnal bemenekültek a legközelebbi lyukakba, meg nyolc

nagydarab, ocsmányul szőrös pókot, amelyek éppen csak megmoccantak, amikor a lámpám fénye rájuk vetült, s aztán elmélkedve kuporogtak tovább. Denevérnek, de még denevérürüléknek se volt a leghalványabb nyoma sem. Magamban elátkoztam a denevérfajtákat általában, a vámpírdenevéreket pedig különösen, amikor a lámpa sugarában egyszer csak megpillantottam valamit, amint higgadtan üldögélt a keresztgerendán, s tüzes szemekkel meredt rám, és tüstént elfeledkeztem a vámpírokról.

Egy törpebagoly ücsörgött a fénytócsában, alig nagyobb a verébnél, kerek sárga szemében annak a falusi tiszteletesnek a néma fölháborodásával, aki a szertartás kellős közepén jön rá, hogy részeg a kántor. Én minden bagolyfajtát imádom, de a legnagyobb kedvenceim a törpebaglyok. Azt hiszem, az apró termetük és a félelmet nem ismerő természetük kombinációja vonz leginkább; feltettem magamban, hogy egy életem, egy halálom, ezt a példányt is besorolom a gyűjteményembe. Szemébe irányítva a lámpa sugarát, hogy ne lássa, mit csinálok, szép lassan felemeltem a másik kezemet, rádobtam a vásznat és megmarkoltam. A bagoly méltatlankodó visítást hallatott, s miközben vadul verdesett, az összes apró, de hegyes karmát belevájta az ujjaimba a vásznon keresztül. Az elemlámpát letettem a padlóra, szorosán beletekertem a madarat a vászonba, bedugtam az ingem elejébe és rágomboltam. Azután még egyszer körülnézve és végleg meggyőződve róla, hogy egy fia denevér sincs a padláson, kifelé indultam. Enyhén szólva nem volt egyszerű művelet,

mivel a keblemen nyugvó bagoly miatt hanyatt kellett araszolnom. Csodálatos kilátásom nyílt a felettem függeszkedő pókokra, amelyek most egyszerűen csészealjnyinak rémlettek, s igencsak hajlamosnak, hogy egyetlen gyanús mozdulatomra a képembe pottyanjanak. Én ugyan a pókféléket is lenyűgözőnek találom, de a nagyobb és szőrösebb válfajokat azért szeretem tisztos távolságra tudni magamtól. Végül odaértem a nyíláshoz, és kievickéltem a napfénybe.

Meglepetésemre a vadászok nagy izgalommal és gyönyörűséggel fogadták a törpebaglyot. Elmagyarázták, hogy az Argentínában elterjedt közhiedelem szerint ezek az apró madárcák szerelmi szerencsét hoznak tulajdonosukra. Ezzel máris helyre kattant az agyamban valami. A Buenos Aires-i madárpiacon egyszer láttam egy ilyen baglyot kalitkában. Gazdája valami egészen nevetséges árat kért érte, és nem volt hajlandó alkudni sem. Három nap múlva visszamentem, gondolván, hogy adja ő olcsóbban is most már, de kiderült, hogy a baglya elkelt, méghozzá annyiért, amennyit nekem mondott. Tehát valami reménytelen szerelmes halászta el előlem. Csak remélni tudom, hogy tényleg szerencsét hozott neki.

Mivel másnap visszatérni készültünk a hegyekből, elhatároztam, hogy aznap éjjel, ha a fene fenét eszik is, fogok egy vámpírdenevért. Most magamat tettem ki csalinak. Így nemcsak hogy elérhető közelségben lesz a denevér, de az is érdekelt, tényleg olyan fájdalommentes-e a harapásuk, mint hírlík. Miközben tehát a többiek bevonultak levegőtlen bu-

doárjukba, én egészen a lovak közelében ágyaztam meg magamnak, beburkolóztam a poncsómba, de az egyik lábamat kidugtam, mert valahol azt olvastam, hogy a vámpírok módfelett kedvelik az emberi végtagokat, különösen a láb nagyujját. Mindenesetre csak ezt a tagomat voltam hajlandó feláldozni a Tudomány oltárán.

Feküdtem hát a holdfényben, meredten néztem a lovakat, és a lábam egyre jobban fázott. Eltűnődtem, vajon a lefagyott lábujjra is harapnak-e a vámpírok. Körös-körül a sötét erdőben éjjeli neszek keltek, úgy egymillió tücsök végzett ács munkát a harasztban, kalapáltak, fűrészeltek, apró lópatkókat gyártottak, puzónon gyakoroltak, hárfán hangicsáltak, tanulták a légfúró használatát. A fák tetején békák köszörülték a torkukat basszusban, mint egy koncertre próbáló férfikórus. Minden holdfényben fürdött, beleértve a lábujjamat, ám denevérnek nyoma sem volt.

Végül, amikor már úgy éreztem, a bal lábam elkísérte Scott kapitányt az Északi-sarkra és ott is maradt, behúztam a poncsó melegébe, és a jobbot dugtam ki áldozat gyanánt. A lovak lehajtott fejjel, mozdulatlanul álltak a holdfényben, legfeljebb néha egyik pár lábukról a másikra nehezedtek. Hogy a vérkeringést a lábamban helyrehozzam, nemsokára odabicegtem a lovakhoz, és zseblámpával megvizsgáltam őket. Egyiket sem érte támadás. Visszamentem a helyemre, és tovább játszottam az áldozati bárány szerepét. Sok mindenfélét kipróbáltam, hogy ébren maradjak: egyik cigarettáról a másikra gyújtottam a poncsó alatt, hangtalanul el-

soroltam az összes dél-amerikai állatfajt ábécésorrendben, s amikor ennek ellenére álmosodni kezdtem, a banki hiteltűlépésekre koncentráltam. Ez a legjobb áloműző, amit csak el tudok képzelni. Mire a hajnalpír tisztogatni kezdte az ég feketéjét, már úgy éreztem, Anglia teljes államadósságáért én vagyok a felelős. Megint odabicegtem megvizsgálni a lovakat, de inkább csak azért, mert rend a lelke mindennek. Képzeltető a megdöbbenésem, amikor azt láttam, hogy kettőnek vastag vércsíkok lepik a bőrért. Álló éjjel – ragyogó holdvilágnál – lestem ezeket a lovakat, és a nyakamat tettem volna rá, hogy semmiféle denevér nem járt a közelükben. Hogy tomboltam, az enyhe szó. Úgy éreztem, a lábam, ha csak hozzáérek, leválik, a fejem hasogatott, és általában véve olyan hangulatban voltam, mint az alvó pele, ha október közepén húzzák ki a fészkeből.

Luna és Helmuth persze, amint felébresztettem őket, jót mulattak rajtam, úgy véelve, méltó bosszú ez a minapi pimasz megjegyzésemért az élősdiekről. S csak amikor mogorván, félálomban végeztem a reggelimmel és nekiláttam a harmadik bögre kávénak, jutott eszembe valami, ami igen megrázott. Felbuzdulásomban, hogy vámpírdenevért fogok s kiderítem, mennyire is fáj a harapása, tökéletesen megfeledeztem arról a kellemetlen tényről, hogy a vámpír veszettség-hordozó, úgyszólván a marásának igen érdekes következményei lehetnek. Eszembe jutott az is, hogy a veszettség elleni oltás (amelyet valami orvosi perverzitásból kifolyólag a hasba fecskendeznek) módfelett fájdalmas, ráadásul

hatalmas mennyiséget kell belepumpálni az emberbe, hogy a veszély elmúljon. Hogy ez abszolúte szükséges-e, vagy az orvosok százalékot kapnak a gyártóktól, nem tudom, de azt tudom – olyanoktól, akik megkapták –, hogy nem fenéig tejfel. Nem valószínű ugyan, hogy azon a vidéken veszettséget okozott volna egy denevérharapás, de elővigyázatosságból akkor is be kellett volna oltatnom magam; aki olvasott már a veszettségben szenvedők utolsó stádiumáról, ilyenkor észvesztve nyargal a legközelebbi kórházba.

Így hát denevérek és harapások nélkül, nyakamban apró bambuszkalitikába helyezett becses törpebaglyommal leindultunk a hegyek közül Calileguába. Kora szürkületre a cukornádföldekhez értünk; fáradtak voltunk, sajtótt minden tagunk. Még az elől lovagló Luna is egyre halkabban énekelt. Végül megpillantottuk Helmuth házának fényeit, s amikor elmerevedve, izzadtan, piszkosan lekecmeregtünk a nyeregből, és bementünk, Edna várt ránk tisztán és gyönyörűen, mellette pedig az asztalon három igen nagy pohár jéghideg gin-tonik.